

Egyetem

2000. október

A SZEGEDI FELSOÓKOLTATÁS INFORMÁCIÓS HÁTTÉRMAGAZINJA

„A sors végülis a fizika felé fordított, de nem bántam meg”

Beszélgetés Dr. Bor Zsolt professzorral

Dr. Bor Zsolt a Szegedi Tudományegyetem egyik kiemelkedő fizikusa, aki nemzetközi hírnévnek örvend. Kutatásainak eredményei, tanulmányai kevés kivételtől eltekintve angol nyelven jelennek meg. Több európai és amerikai egyetem vendégprofesszora volt már, jelenleg éppen az Egyesült Államok egyik vezető high-tech cégétől érkezett haza, ahol a jövő évezred technológiáját kutatta. Munkájáról, életéről és a világhíró ember tapasztalatairól beszélgettünk vele.

– Most érkezett vissza másfél év után az Egyesült Államokból. Mi volt kint tartózkodásának az oka?

– 14 hónapot voltam kint az Egyesült Államokban, Kaliforniában, San Diego közelében egy high-tech cégnél, amely olyan lézerek gyártásával foglalkozik, amely a számítógépek lelkét jelentő integrált áramkörök előállításához szükséges.

Több dologgal is foglalkoztunk. A dolog egyik része a litográfiai célokra felhasználható lézerek fejlesztése, továbbá bizonyos

optikai anyagok vizsgálata volt. Tulajdonképpen azt célozták ezek a vizsgálatok, hogy meg lehessen állapítani, hogy azok az optikai lencsék, amelyeket ezekben a berendezésekben használnak, vajon ki fognak-e bírni egy várhatóan tíz éves életciklust. Erre a kérdésre kellett csak választ adni. De erre a kérdésre három hónap alatt kellett választ adni, tehát nem volt rá tíz év. Ez egy eldöntendő kérdés volt, erre kellett válaszolnom.

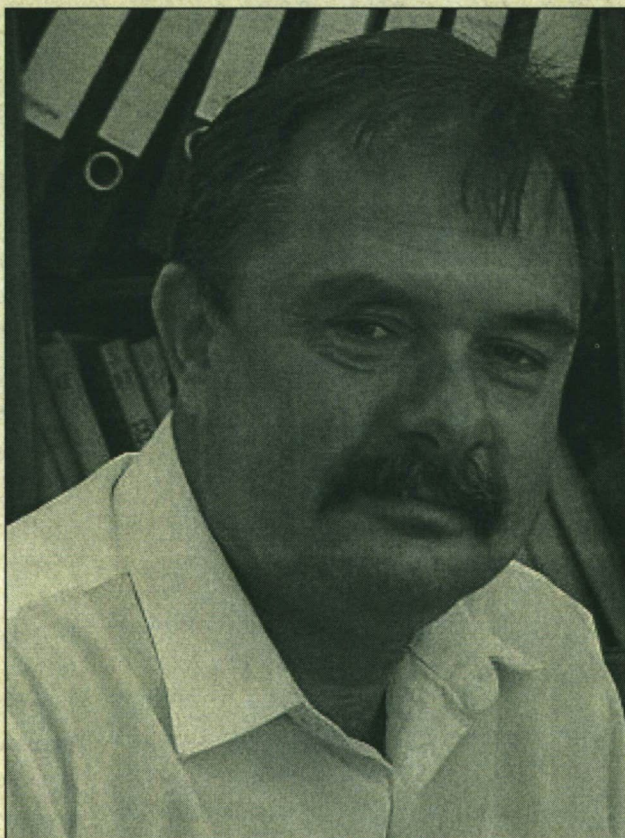
– Gondolom sikerült megválaszolni a kérdést.

– Sikerült, bár, hogy ennek mennyire örül az ipar, azt nem tudom, mert a válasz körülbelül az volt, hogy igen, létezik olyan optikai anyag, amely ezt ki fogja bírni, de az, hogy ezt hogyan kell csinálni, az már egy másik kérdés.

– Hogyan került kapcsolatba ezzel a kutatóintézetrel?

– Tulajdonképpen ennek az előtörténete az, hogy 1994-ben kint voltam egy egyetemen oktatni, ott nagyon kevés pénzt adtak, ezért tulajdonképpen elmentem egy másik céghez konzultánsként. Ott ismerkedtem össze egy mérnökkel, aki elment ehhez a másik céghez, és engem is ő hívott meg, hogy menjek oda hozzájuk dolgozni. Ezek a high-tech cégek amúgy mindig nagy munkaerőhiánnyal küszködnek. Ez egy általános tendencia, hogy a jól képzett emberekből nagyon nagy hiány van az Egyesült Államoknak különösen azon a részen, ahol a high-tech virágzik.

(folytatás a IV. oldalon)





HÍREK SZTE

EHÖK

Szeptember 30-án lejárt a „Hallgatók részére nyújtott pénzügyi szociális támogatások rendszere a következő évezred Szegedi Tudományegyetemén” címmel kiírt pályázat benyújtásának határideje. A pályázatra három pályamű érkezett. Eredmény október végén várható.

Szeptember 29-ig lehetett pályázni a Szeged városi ösztöndíjra. A karokról összesen mintegy 450 pályázat érkezett be. Az ösztöndíjban részesülők levélben kapnak értesítést, a neveiket lapunk utolsó oldalán tesszük közzé.

TTK

Az ösztöndíj várhatóan október 29-én kerül a számlákra, az állandó szociális támogatással együtt.

Még mindig várják leendő munkatársaikat a New Ton(e) újság szerkesztői!

BTK, ÁJTK, TTK, GTK

Október 5-én ülésezett a volt JATE karok lakhatási támogatási bizottsága, mely a lakhatási támogatást illetően három kategóriát állapított meg: Az alsó kategória összege 2000 Ft, a középső 5500 Ft, az emelté pedig 7000 Ft.

Megfelelő informálás

Interjú Poór Ágnessel, a Konzervatórium HÖK elnökével

– Kérlek röviden mutakozz be az olvasóknak!

– Poór Ágnes vagyok, a SZTE Konzervatórium V. évfolyamos, klarinét szakos hallgatója. 1978. március 4-én születtem a Vas megyei Szombathelyen. Itt kezdtem el zenét tanulni, középfokú tanulmányaimat is a Szombathelyi Művészeti Szakközépiskolában végeztem. Érettségi után nagy dilemmát jelentett, hogy melyik felsőfokú zenei intézménybe jelentkezsek, mivel Szombathelyen sajnos nem létezik Zeneművészeti Főiskola. Végül úgy döntöttem, hogy jelenlegi főtárgy tanárom, Maczák János miatt érdemes ilyen messzire eljönni. Persze ehhez kellett egy sikeres felvételi is.

– Mikor kapcsolódtál be a hallgatói érdekvédelmi munkába?

– A Hallgatói Önkormányzattal tulajdonképpen csak tavasszal kerültem kapcsolatba, mikor Lajos István, az előző elnök mandátuma lejárt. A meghirdetett elnöki posztra többek közt én is pályáztam, és én lehettem az a szerencsés(?), aki végül a tisztséget betölthette. Korábban nem foglalkoztam hallgatói érdekvédelemmel.

– Miben tudnád megfogalmazni munkád, az általad betöltött tisztség fő célkitűzéseit?

– Pályázatomban elsőként szerepelt a hallgatók megfelelő informálása, és úgy gondolom, ezt részben már meg is valósítottam. Szeretném, hogy fontos pályázatokról a HÖK miatt egy konzis hallgató se maradjon le, ne érezze magát hátrányban egy jogászhoz, bölcsészhez vagy tanárképzőshöz képest.



Továbbá az előző tanévben, áprilisban sikerült megegyeznem az akkori igazgatóval, Weninger Richárd Úrral a vásárnapi nyitva tartással kapcsolatban. Nekünk zenészeknek borzasztóan fontos, hogy a gyakorlásunk mindennapi, és rendszeres legyen. Hiszen akárcsak a sportban, itt is csak akkor lehet szép eredményeket felmutatni, ha a tehetség mellé szorgalom is párosul. Sajnos, aki messze lakik, nem teheti meg, hogy minden hétvégén hazautazzék, ezért volt nagyon jó dolog, hogy a hallgatók vasárnap is bejöhettek gyakorolni az intézménybe, így lehetőségük volt jobban felkészülni a főtárgy órákra, illetve a vizsgákra. Szeretnénk, ha a vásárnapi nyitva tartás ebben a tanévben is megvalósulna, ezzel kapcsolatban még értekezni kell a jelenlegi igazgatóval, Kerek Ferenc Igazgató Úrral, hiszen ez a probléma elsősorban gazdasági természetű. Természetesen igyekszem el látni a konzis hallgatók érdekeinek képviseletét az EHÖK-ben és az intézményi tanácsban is, tartva a kapcsolatot és az immár hagyományosan jó viszonyt a többi kari HÖK-kel is.

Döbör András

A szellemi háttér motiváljon

Beszélgetés Jancsák Csabával, a HÖÖK elnökjelöltjével

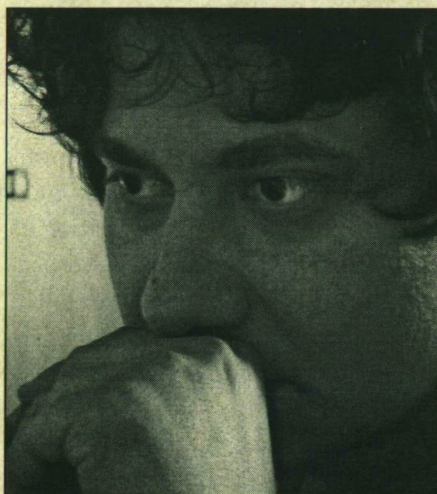
A Délmagyarország október 4-i számában Jancsák vállalta címmel egy MTI hír látott napvilágot, mely arról tudósított, hogy Jancsák Csaba, a Szegedi Tudományegyetem EHÖK elnöke vállalta a megmérettetést a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) elnöki tisztéért a november 10-11-i debreceni tisztújító közgyűlésen. Úgy gondoltuk, az érintett felől tájékozódunk a hír valóságát illetően.

– Vágjunk a közepébe! Igaz miszerint a debreceni, pécsi és szegedi hallgatók felkérésének eleget téve indulsz a választáson?

– A hír igaz. El kell mondanom, hogy az országos hallgatói szervezeten belül mindig is volt egy félkör, melynek ívét Sopron, Győr, Kaposvár, Pécs, Szeged, Szarvas, Békéscsaba, Kecskemét, Debrecen és Nyíregyháza rajzolta meg. Az elmúlt időszakban szerte az országban történt beszélgetéseim arra készítettek, hogy elfogadjam a felkérést és a HÖÖK novemberi Tisztújító Közgyűlésén, mint elnökjelölt szerepeljek.

– Elegendőnek tartod ezen városok hallgatóinak támogatását, szervezeteit?

– Semmiképpen sem. Nagyon hasznos és mély egyeztetéseket tartunk a budapesti, a miskolci és a nem állami régió képviselőivel, hiszen abban, hogy közös erővel kiemelkedünk a kommunikációs hasadékból. Gondolataimban egy az egész magyar hallgatói mozgalmat összefogó szervezet él, melyben minden intézmény hallgatóinak véleménye azonos súllyal szerepel. A HÖÖK jövőjét az jelenti, ha erejét egyesítve visszatalál a mozgalmasság kezdetekhez, hallgató-társas-



inkhoz, különben a felsőoktatás eltömegesedéséből adódó egyéni széttagozottság okán végső érdektelenségbe, és ezáltal bukásba sodródik. Ehhez nélkülözhetetlen az, hogy a szervezet megszüntesse belső széttagozottságát, illetve eleget tudjon tenni néhány szükségszerűségnek.

– Melyek ezek a szükségszerűségek?

– A következő év fordulópontot jelent a hallgatói önkormányzati mozgalom történetében. Gondolok itt arra, hogy a szervezet döntéseinél meg kell jelennie felsőoktatásunk palettajellegének. A HÖÖK előtti egyetlen út az, ha széles bázison alapuló érdekképviseletként áll, ha az ország minden hallgatói önkormányzata véleményt formálhat és véleményt formál a hallgatói kérdésekben. Továbbá új és erős kommunikációs csatornákat kell találnunk és kiépítenünk a HÖÖK-ök között. És végül: meg kell jeleníteni azt a szellemi háttérrel, mely a szervezetben most rejtetten van jelen, hogy szakmai anyagok készítésével motiválhassuk a magyar felsőoktatás-politika hallgatókra vonatkozó vetületét.

DADA

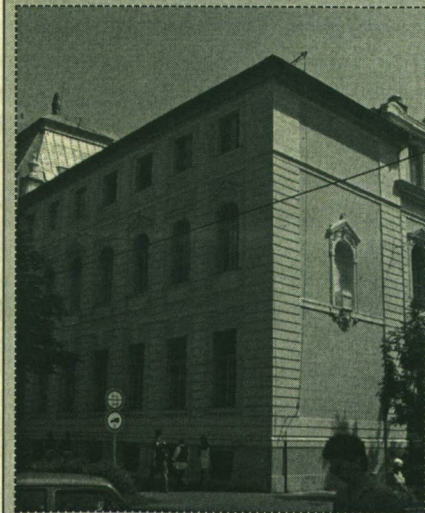
HÍREK

JGYTFK

A következő ösztöndíj október 18-án lesz a számlátokon. A következő utalások dátumai: november 5., december 5.

A JGYTFK hallgatóinak küldöttgyűlése október 4-én, szerdán ülésezett, és megválasztotta a 2000/2001-es tanévre a főiskolai bizottságok hallgatótagjait és a főiskolai tanácsstagokat (Forró Lajos, Szabó Zsuzsa, Dupszky László, Nagy Zoltán, Besenyi István, Mazula Zoltán), valamint elfogadta Döbör András HÖK elnök és Kovács Csilla pénzügyi referens beszámolóját.

A Gólyabál helye megváltozott, idén a Tisza Szállóban kerül megrendezésre november 7-én. A program még nem végleges, az biztos, hogy idén is lesz vacsorajegy, élőzene, sztárzenekar és tombola sok-sok meglepetéssel. Figyeld a plakátokat!!!





– *Elég sok időt töltött kint az Államokban, milyen tapasztalatokat szerzett az ottani viszonyokról?*

– Az egyik meghatározó dolog az, hogy ez egy olyan ország, amit a magasan fejlett technológiák irányítanak, és ezen a területen példamutató tevékenységet folytat. Az világos, hogy a sorsuk előre meg van határozva, és hosszú távon az egy vezető ország, és sok bajuk nagyon nem lesz. A világ valahogy úgy változott meg, hogy az igazi világteremtő dolog a high-tech lesz, és azok az országok, amelyek ezen a területen elől fognak járni, nagyon jó helyzetben lesznek és a magasan fejlett technológiák megszerzése lesz az a fegyver, amellyel a különböző régiók, országok egymással hadakozni fognak, olyan értelemben, hogy aki ezt megszerzi, az előnyösebb helyzetbe fog kerülni. Erre talán a legjobb példa a kommunizmus összeomlása, mivel gondolom senki sem gondolja azt komolyan, hogy a Szovjetunió ellenzéki szamizdat kiadványok miatt omlott össze, egy ellenzéki kerekasztal fenyegetéseitől ijedtek meg a szovjetek, és attól vonultak ki. Nem. Reménytelenül alulmaradtak a magasabb technológiák megszerzéséért vívott harcban. Abszolúte reménytelenül alulmaradtak, és ez okozta az összeomlásukat. Ez arra példa, hogy ez egy olyan terület, amely meg fogja a határozni a nemzeteknek egy bizonyos rangsorát a jövőben. Tehát ilyen tekintetben Amerika jövője rendesen biztosítva van.

– *Milyen társadalmi különbségeket figyelt meg hazánk és az Államok között?*

– Az amerikaiak életmódjáról annyit, hogy nekem nagyon tetszett az egészséges életmódra nevelés. Ez nagyon magas szinten történik, még az iskolában is van ilyen tantárgy, és ezt igen ügyesen oktatják,

mert a saját fiamon láttam mennyire megváltozott az ő táplálkozási és ételszokása az ottani behatások következtében. Mindenféleképpen jó, hogy az étkezésükre nagyon figyelnek, és a testmozgást nagyon fontosnak tartják. Lehetne beszélni tulajdonképpen az iskolarendszerükről is. Az iskolarendszerről körülbelül két dolgot kell elmondani: ha a 18 éves korosztályt nézzük, világos az, hogy Európában és Magyarországon is ennek a korosztálynak a tudásszínvonala általában magasabb, mint Amerikában. Ez tehát a tény. Amerikában kevesebbet tanítanak, de amit megtanítanak, azt alaposan megtanítják. Különbőség van továbbá a megtanított anyagban is. Azt hozzá kell tenni, hogy azért abban az országban használhatóbb tananyagot, tehát az élet során sokkal inkább használhatóbb tananyagot tanítanak, mint itt. Az is mondjuk világos, hogy a számítástechnikához való viszonya az ottani 18 évesnek sokkal jobb, mint Magyarországon. Ezeknek az eszközöknek a használata ott tényleg napi gyakorlat. Tehát alapvetően azt lehet mondani, hogy a tudásanyagának a mennyisége Európában és Magyarországon magasabb, ott azonban mintha több használhatóbb dolgot tanulnának. Érdekes, hogy ez hogyan változik meg később az egyetemeken. Az előzőekből következik, hogy az egyetemekre bekerülő emberek tudásszintje alacsonyabb, mint itthon, de amikor kikerülnek az egyetemekről ez a különbség eltűnik. Ezen el kellene gondolkodni, mi az oka. Mindenesetre azt vettem észre, hogy ott egy jó egyetemet elvégzett hallgató mintha a termelésben, kutatásban jobban használható lenne. Érdekes még ebben az iskolarendszerben az, hogy alapvetően feltételezik azt, hogy a diákok elmennek dolgozni részidőben elárúsítónak, vagy gyorsétkezdékbe kiszolgálóknak.

Egy teljesen általános dolog, hogy még a lehető legjobb anyagi körülmények között élő családok gyerekei is eljárnak dolgozni. Ennek a gazdasági hatása is nyilván nagyon nagy, de a diákok nevelésében is egy nagyon lényeges elem. A diákokat amúgy eléggé kézben és karban tartják ezekben az iskolákban. Például nagyon tetszett nekem az a fegyelmezési eljárás, aminek a neve az, hogy szombati iskola. Ha a gyerek notóriusan valami függelemsértést hajt végre, és hát azért láttam ilyen a környezetemben, akkor azt szombati iskolára ítélik, ami azt jelenti, hogy szombat reggel 8-tól 12-ig a gyerekek be kell mennie az iskolába, ott el kell töltenie négy órát, és ez idő alatt csak a tanulmányaival kapcsolatos dolgokat művelheti. Ez azzal a következménnyel is jár, hogy reggel hétkor a szülő felkel, és elviszi a gyereket az iskolába, mivel szombaton nincsen iskola-busz, és ez alkalmat ad arra, hogy mintegy harminc percen keresztül elbeszélgessen a gyerekekkel, hogy miért is ítélték szombati iskolára. Az is egy kellemes dolog, ha a szülő szombati programját derékba törí az a dolog, hogy délben menni kell a gyerekért az iskolába, úgyhogy ennek is nevelő hatása van. Ez egy viszonylag egyszerű fegyelmezési eljárás. Ott nagyon vigyáznak a fiatalokra. Főleg arra vigyáznak, hogy 18 év alatt alkoholhoz, és cigarettához ne jussanak. Szerintem meggondolandó lenne, hogy ezt más országokba is ugyanilyen szigorral bevezessék.

– *Magyarországot mennyire ismerik?*

– Magyarországról körülbelül annyit tudnak, mint amekkora Magyarország súlya a világban. Tehát egy tíz milliós nemzet egy durván öt milliárd lakosú földön talán 0,2%-át teszi ki a föld populációjának. Magyarország körülbelül ilyen arányban jelenik meg az



amerikai sajtóban. Annak ellenére, hogy az is kétségtelen, hogy Magyarország a lakossági létszámához képest igen jelentősen hozzájárult a világ kultúrkincséhez. Kint Magyarországról nem sok hírt hallottam, kivéve a tiszai ciánszenyezést, amire keresés nélkül ráleltem az újságokban, de ezt is eléggé elnagyoltan közölték, mert arról volt csak szó, hogy az első állítás: ciánszenyeződés volt, ami nagyon súlyos volt, második az, hogy Romániából indult el, és a harmadik állítás ezzel kapcsolatban az volt, hogy Kelet-Erőpában mindenhol nagy baj van a környezetszennyezéssel. Érdekes, hogy azt nem említették meg, hogy az egész egy lelketlen, ausztrál csirkefogó vállalat felelőtlen tevékenysége miatt következett be. Tehát Magyarországról nagyon kevés hírt lehet hallani, talán inkább a művészeti alkotásokban fordul az elő, hogy Magyarországot bemutatják, és azt azért szomorúan vettem tudomásul, hogy Magyarországról ezek a művészi alkotások sokkal kedvezőtlenebb képet festenek, mint az valójában indokolt lenne.

– *Hogyan lett Professzor úrból ilyen világjáró kutató?*

– A pályafutásomat egy az egyetemen működő akadémiai kutató-

csoportnál kezdtem, és tíz évvel ezelőtt lettem az egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, így mind a két területen dolgoztam. A kutatással együtt jár az utazás is.

– *Tanítani vagy kutatni szeret jobban?*

– Nehéz a kettőt különválasztani. A tanítást és a kutatást az ember általában együtt szokta művelni, és nem is tudom lehetne-e sorrendet felállítani, hogy melyiknek nagyobb az élvezeti értéke. Mind a kettő nagyon érdekes terület, és mind a kettőt nagyon szerettem.

– *Mi készítette arra, hogy a fizikával kezdjen foglalkozni?*

– Őszintén szólva én először sportoló akartam lenni, mert általános iskolában ez volt a legérdekesebb tantárgy, amivel találkoztam. Azután később nyolcadikban mindenáron autó- vagy motorszerelő akartam lenni, és akkor voltaképpen az egy mondatos szülői önkény volt az, ami később meghatározta az életem: márpedig nem a gépipari technikumba, hanem valamelyik gimnáziumba megyek. Ez volt a pályaválasztási orientációm, amiért ma már hálás vagyok édesapámnak. Aztán valószínűleg családi oka is lehetett, hiszen édesapám, édesanyám is mindketten természettudományokkal foglalkozó tanárok, valószínűleg ez is befolyásolta a pályaválasztásomat. Így lett belőlem majdnem fizikus, pontosabban szólva elektromérnök-ként kezdtem, de a sors végülis a fizika felé fordított, amelyet nem bántam meg.

– *Hogyan emlékszik vissza a gyermekkorára?*

– Sajnos az olyan régen volt, hogy pontosan már nem emlékszem rá vissza. Az időnek a homályában ez általában torzulni szokott. Arra emlékszem, hogy az iskolával nekem semmi bajom nem volt. Szerettem iskolába járni, bár sosem voltam eminens tanuló. Nekem csak jó emlékeim vannak mindkét isko-

lámról, mind az általános, mind a középiskoláról. Szerintem jó tanárim voltak, és jó körülmények között, kellemesen töltöttük ott az időnket.

– *Eleven gyerek volt?*

– Ezt mondják mások, és azt hiszem nem alaptalanul.

– *Édesapja Dr. Bor Pál, főiskolai tanár nyilatkozta azt egyszer, hogy ő nem akarta, hogy a gyerekei közül bármelyik is tanár legyen, de valahogy mind-egyiknek valamilyen szinten köze lett a tanításhoz.*

– A szülők akarata nem mindig érvényesül, úgyhogy így alakult. Persze, ha az ember tudományos pályát választ, akkor előbb-utóbb kapcsolatba kerül az oktatással. Lehet, hogy édesapámnak ez a véleménye azzal kapcsolatos, hogy mint gyakorló pedagógus azt azért észlelte, hogy a pedagógusok társadalmi megítélése, társadalmi megbecsülése talán nem elegendő olyan értelemben, hogy minden szülő azt szeretné, hogy ha a gyereke nagyon jó oktatást kapna, és ezért áldoz pénzt is. Azonban társadalmi szinten ez nem mindig jelenik meg. Az egész társadalom azokat, akik az oktatást végzik, tehát az oktatókat, a pedagógusokat közel sem becsüli meg annyira, mint ahogy az egyén el szeretné azt érni, hogy a gyermeke jó oktatásba részesüljön.

– *Ez, Ön szerint, változni fog a jövőben?*

– Feltételezem, hogy ez változni fog, hiszen az emberek csak gondolkodnak, és ezt a világos gondolatmenetet a társadalmi változások is követik. Tehát ha az egyén azt szeretné, hogy a gyereke jó oktatásban részesüljön, nyilván ez csak akkor következhet be, ha a társadalom megfelelő módon honorálja azokat, akik az oktatásban részt vesznek. Másképpen nem lehet.

Árvai Mara

